

ARON bvba
Archeologisch Projectbureau

RAPPORT 52

Prospectie met ingreep in de bodem op Nieuw Overlaer te Oorbeek (Tienen).
Onderzoek naar aanleiding van een verkaveling voor woningbouw

Onderzoek uitgevoerd in opdracht van
Huisvesting Tienen CV

Elke Wesemael & Robby Vervoort
Februari 2009

ARON-RAPPORT 52

PROSPECTIE MET INGREEP IN DE BODEM OP NIEUW OVERLAER TE OORBEEK (TIENEN). ONDERZOEK NAAR AANLEIDING VAN EEN VERKAVELING VOOR WONINGBOUW

Onderzoek uitgevoerd in opdracht van
Huisvesting Tienen CV

Elke Wesemael & Robby Vervoort

Sint-Truiden
2009

Colofon

ARON rapport 52- Prospectie met ingreep in de bodem op Nieuw Overlaer te Oorbeek Tienen). Onderzoek naar aanleiding van een verkaveling voor woningbouw

Opdrachtgever:	Huisvesting Tienen CV
Projectleiding:	Elke Wesemael
Uitvoering veldwerk:	Elke Wesemael & Robby Vervoort
Auteurs:	Elke Wesemael & Robby Vervoort
Bijdragen:	/
Foto's en tekeningen:	ARON bvba (tenzij anders vermeld)

*Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve ons de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken op info@aron-online.be.
Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van ARON bvba mag niets uit deze uitgave worden veeleenvoudigd, bewerkt, en/of openbaar gemaakt door middel van web-publicatie, druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze ook.*

ARON bvba

Archeologisch Projectbureau
Diesterstraat 44, bus 201
3800 Sint-Truiden
www.aron-online.be
info@aron-online.be
tel/fax: 011/72.37.95

© ARON bvba, Archeologisch projectbureau, 2009

Inhoudstafel

Inleiding

1. Het onderzoeksgebied.....	1
1.1 Algemene situering.....	1
1.2 Historische achtergrond.....	3
1.3 Vroeger archeologisch onderzoek.....	5
 2. Het archeologisch onderzoek.....	 5
2.1 Doelstelling.....	5
2.2 Verloop.....	6
 3. Onderzoeksresultaten.....	 7
3.1 Bodemopbouw.....	7
3.2 Gaafheid van het terrein.....	8
3.3 De archeologische sporen.....	8
3.3.1 Proefsleuf 1.....	8
3.3.2 Proefsleuf 2.....	9
3.4 De archeologische vondsten.....	9
3.5 Conclusie.....	10

Bijlagen

- Bijlage 1: Plannen
- Bijlage 2: Lijst met afkortingen
- Bijlage 3: Sporenlijst
- Bijlage 4: Vondstenlijst
- Bijlage 5: Fotolijst
- Bijlage 6: Administratieve gegevens

Met dank aan:

dhr. T. De Bruyne (Portiva)

Inleiding

Naar aanleiding van een verkaveling van een binnengebied aan de straat 'Nieuw Overlaer' te oorbeek (Tienen), achtte het Agentschap R-O Vlaanderen, Onroerend Erfgoed van de Vlaamse Overheid een prospectie met ingreep in de bodem noodzakelijk. Dit verslag behandelt de resultaten van het archeologisch proefsleuvenonderzoek in de zone vóór het bestaande gebouw, op de toekomstige locatie van 25 wooneenheden met een ondergrondse parkeergarage.

Het onderzoek werd uitgevoerd op 23 en 24 februari 2009 door ARON bvba, in opdracht van Huisvesting Tienen CV. Hiervoor werd door ARON bvba een vergunning voor prospectie met ingreep in de bodem aangevraagd bij het Agentschap R-O Vlaanderen – Onroerend Erfgoed. Deze vergunning werd toegekend (dossiernummer 1210-2009/034) op naam van Elke Wesemael op 09/02/2009.

1. Het onderzoeksgebied

1.1 Algemene situering

Het projectgebied, gelegen op een hoogte van ca. 50 meter TAW, is in zijn volledigheid ongeveer 0,6 ha groot en situeert zich in de noordoostelijke hoek van de wijk Nieuw Overlaer. De wijk kent een ruitvormig grondplan en wordt in het noordoosten begrensd door de Getestraat, in het noordwesten door de Groot Overlaer, in het zuidoosten door de Invalsweg en in het zuidwesten door de Zuidelijke Ring. Dwars doorheen deze begrensde zone stroomt de rivier de Grote Gete. Deze waterloop bevindt zich op amper 100 meter van het middelpunt van het onderzoeksgebied. Parallel met de Getestraat stroomt de Mene, een veel kleinere rivier die onmiddellijk ten westen van het prospectiegebied in de Grote Gete uitmondt.

De onderzoekszone is gelegen op een terrein dat in het verleden herhaaldelijk blank kwam te staan bij overstromingen van de Grote Gete (*Fig. 1 en 2*).

De zone die in deze fase bebouwd wordt, is gelegen aan de zuidzijde van het bestaande torengedouw. Het gaat om een terrein van ca. 1320 m² groot. Dit terrein komt in grote lijnen overeen met de voormalige parking die zich voor het torengedouw situeerde en die nog zichtbaar is op de orthofoto (*Fig. 1*).

Fig. 1: Kleurenorthofoto met aanduiding van het doelgebied. Schaal 1:3000 (bron: AGIV).

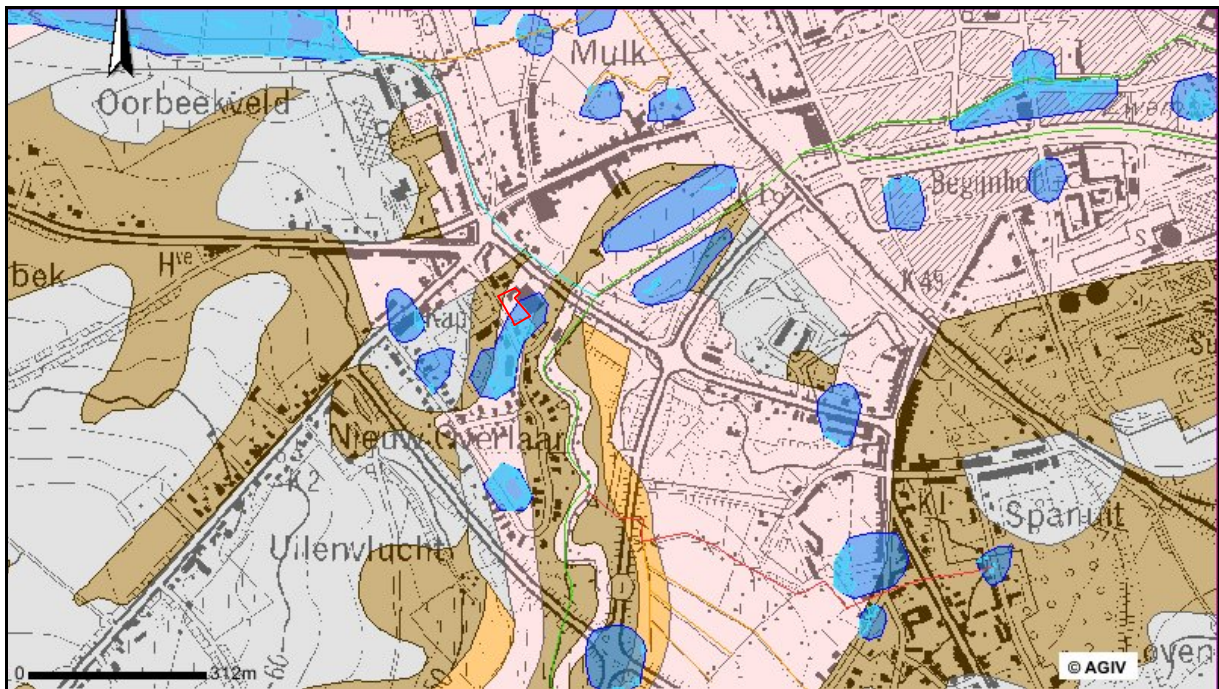

Fig. 2: Topografische kaart met aanduiding van de waterlopen, de overstroomingsgebieden (bruin en geel) en de zones die recent nog overstroomden (blauw). Doelgebied = rood. Schaal 1: 10000 (bron: AGIV).

Omdat het doelgebied zich in de directe omgeving van twee waterlopen bevindt, krijgen we hier te maken met een meer complexe en vochtige bodem. In deze relatief kleine zone van 1.320 m² kunnen op de bodemkaart twee verschillende bodemseries onderscheiden worden (Fig. 3): het grootste deel van het onderzochte gebied is gelegen op een natte leembodem zonder profielvorming (een Aep-serie, rood gekleurd) en een droge leembodem zonder profielontwikkeling of met een bedolven textuur B-horizont op minder dan 80 cm diepte (Abp(c)-serie, roze gekleurd).

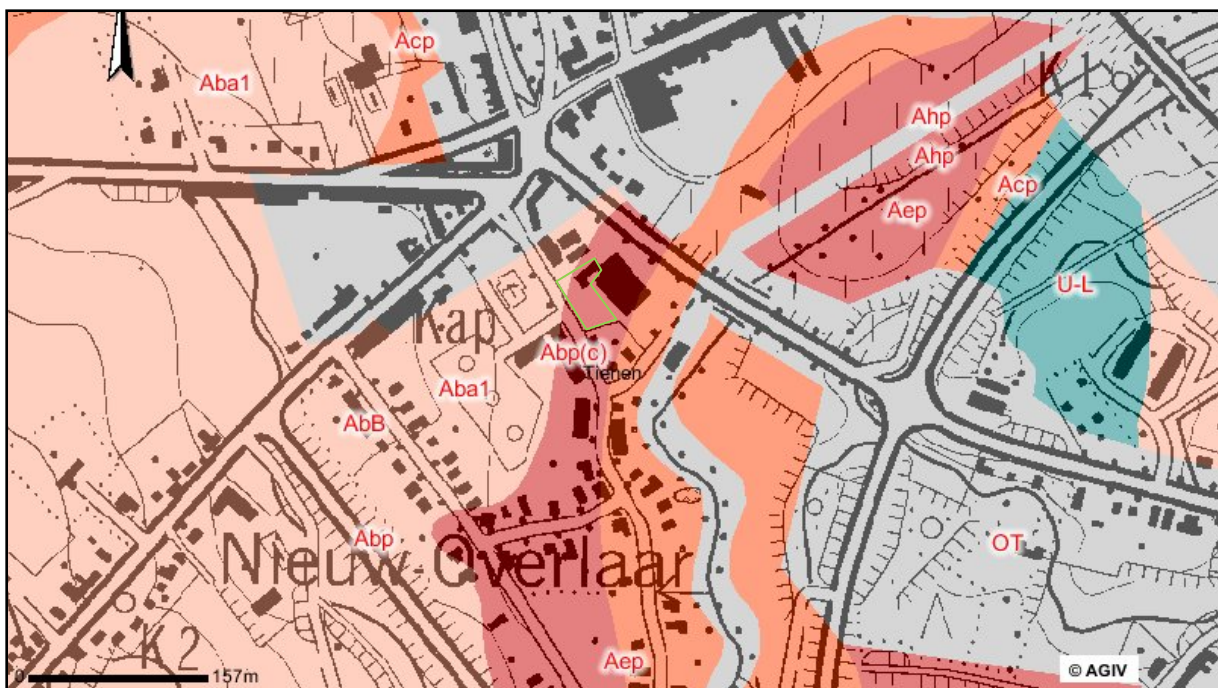

Fig. 3: Topografische bodemkaart met aanduiding van het doelgebied. Schaal 1:5000 (bron: AGIV).

In de 19de eeuw werd het terrein gebruikt door een jeneverstokerij (mondelling informatie).

In het kadaster van Tienen staat het perceel geregistreerd onder Afdeling 5 (Oorbeek), Sectie H, Perceelnummers 2a8, 2b8, 8m2 en 8n2.

Fig. 4: Kadasterkaart met aanduiding van het doelgebied (rood). (bron: FOD Financiën)

1.2 Historische achtergrond

Sedert de eerste gemeentefusie van 1971, en dit op eigen verzoek, behoort het dorpje Oorbeek integraal bij Tienen. Met een oppervlakte van 294 ha en 352 inwoners was en is het de kleinste deelgemeente van Tienen. Het is gelegen in het gedeelte van Vlaams Brabant, tussen Gete, Demer en Dijle, in de streek welke bekend staat onder de benaming "Hageland"¹.

De oudste vermelding van de deelgemeente Oorbeek kan teruggevonden worden in een akte uit 1095 na Chr. die ondertekend werd door een zekere *Balduini de Orbecca*². In 1156 komt deze naam in dezelfde vorm opnieuw voor in een acte van Hendrik II van Leyen, bisschop van Luik. Vanaf dan volgen verschillende benamingen elkaar in een sneltempo op: *Orbec* in de akte van Godfried III, hertog van Brabant in 1165, *Orbiaca* rond 1170, *Orbeca* in 1190, *Oersbecke* in 1204, *Oirbeek* vanaf 1768 en tenslotte vanaf 1935 *Oorbeek*³. Over de verklaring van de naam bestaat er geen eensgezindheid. Volgens een theorie wordt het woorddeel "oor-" verbonden met de archaïsche term "oer", d.i. kiezelhoudend zand. *Oorbeek* zou dan simpelweg "modderig beekje" betekenen⁴.

Fig. 5-6: Uitsnede uit de Ferraris-kaart 'Tirlemont' uit 1777 (links) waarop duidelijk de derde stadswal van Tienen te zien is met net ten noorden van het projectgebied de 'Hoegaardsepoort'. Rechts een uitsnede van de kaart van Popp van 'Hoegaerden' uit 1860. Op beide kaarten werd de locatie van het projectgebied –bij benadering– aangeduid in het rood. (bron: NGI⁵ en Koninklijke Bibliotheek van België)

¹ <http://www.oorbeek.be>

² <http://nl.wikipedia.org/wiki/Oorbeek>

³ <http://www.oorbeek.be>

⁴ <http://nl.wikipedia.org/wiki/Oorbeek>

⁵ <http://cff2doc.googlepages.com/ferrarisall.html>

Wanneer het prospectiegebied aan een cartografische studie onderworpen wordt, valt op dat deze zone erg dicht tegen de stad Tienen grenst. Zoals op het kadasterplan te zien is (Fig. 4) grenst het terrein aan de noordzijde tegen de voormalige gemeentegrens tussen Oorbeek en Tienen.

Hoewel het doelgebied op de *Ferraris*-kaart uit 1777 niet exact gelokaliseerd kan worden (Fig. 5-6), kan er toch met enige zekerheid gesteld worden dat deze zone zeer dicht tegen de buitenzijde van de Middeleeuwse stadsomwalling ligt. Vermoedelijk is de loop van de historische stadsomwalling net ten noorden van het onderzoeksterrein gelegen, onder de huidige Getestraat. De Mene zou in dat geval een (recht getrokken) restant kunnen zijn van de wervoerende middeleeuwse gracht die omheen de stadsmuur gegraven was. Op de kadasterplannen van Christian Popp (ca. 1860) is het mogelijk om het traject van de vroegere stadsmuur te reconstrueren aan de hand van de loop en de vorm van de percelen op de kaart. (Fig. 7) Het prospectieterrein ligt dan op ca. 80 m buiten deze 'omwalling'.

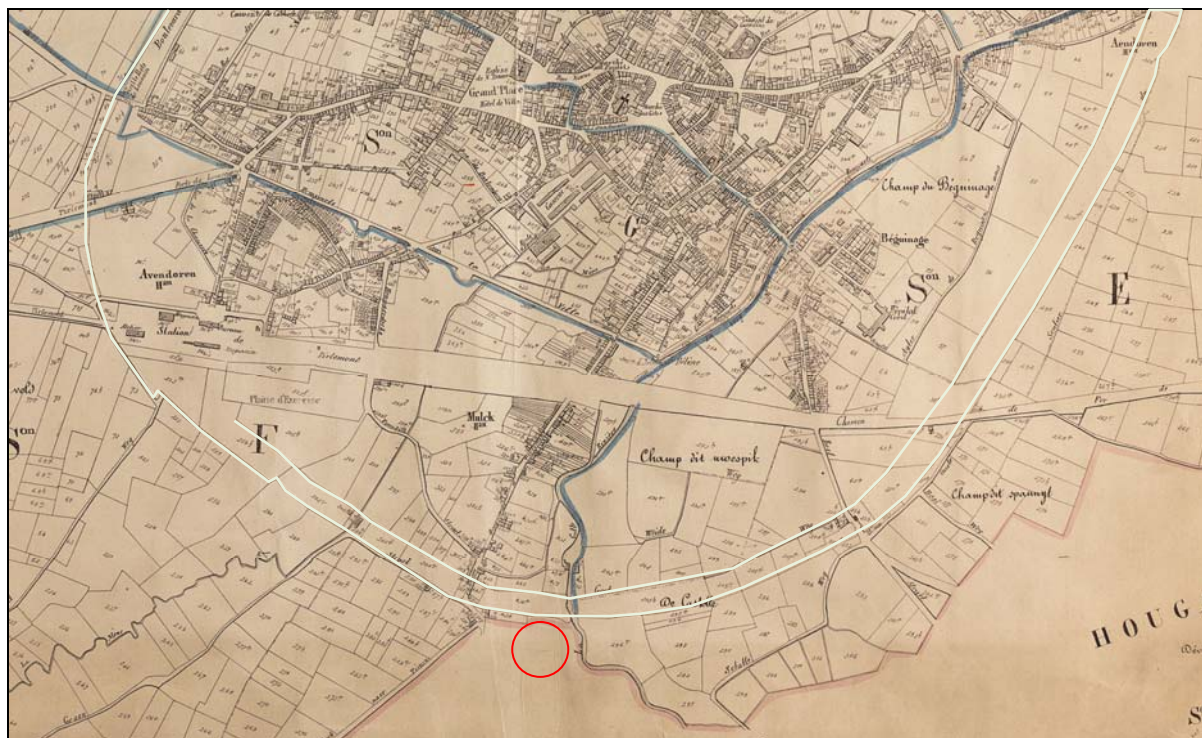

Fig. 7: Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van Christian Popp (ca 1860, boven uitsnede uit 'Hoergaerden', onder 'Tienen') met aanduiding van het traject van de historische stadsmuur (wit) zoals het zich in de perceelgrenzen weerspiegelt. Projectlocatie bij benadering in het rood (Bron: Koninklijke Bibliotheek van België).

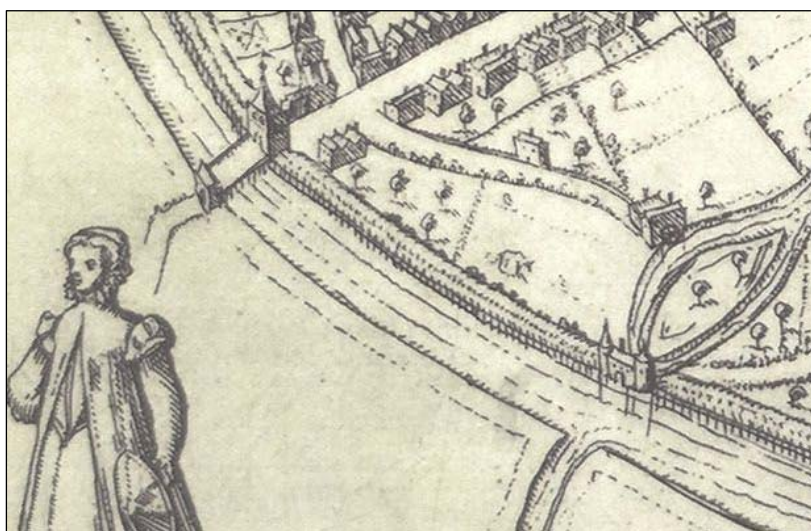

Fig. 8: Uitsnede uit een kaart (Civitates orbis terrarum ; Teil 3, 13 'Tiena') van Tienen, gemaakt tussen 1581 en 1621 met onderaan de Gete en de binnen de omwalling de 'Roosmolen', en bovenaan links de 'Hoegaardsepoort' (Bron: Online-Katalog des Bibliotheksverbunds Basel Bern)

⁶ <http://cai.erfgoed.net/cai/locatie.php?l=5593>

1.3 Vroeger archeologisch onderzoek

De meerderheid van de directe omgevingsvondsten situeren zich op het grondgebied van de stad Tienen en dateren in de Late Middeleeuwen. Hieronder bemerken we drie molens (Fig. 9 nrs. 5590, 5591, 3712), de Theobaldkapel (Fig. 9 nr. 3383), de resten van een versterkt kasteel (Fig. 8 nr. 3628) en sporen van een aarden wal met een gracht (Fig. 9 nr. 715). Deze laatste vondst zouden de restanten zijn van de derde stadsomwalling van Tienen.

Met behulp van luchtfoto's uit 1985 en 1992 konden enkele zones onderscheiden worden waarin zich rechthoekige en cirkelvormige donkere sporen aftekenden. Ze werden geregistreerd op de CAI-kaart, maar verdere informatie bleef achterwege (Fig. 9 nrs. 645, 646, 2063)

In de onmiddellijke nabijheid van het onderzoeksterrein werd nog nooit archeologisch onderzoek uitgevoerd. In de wat ruimere omgeving vinden we echter wel grootschalig archeologisch onderzoek. Op en in de omgeving van het Grijpenveld, nabij het station van Tienen, werden verschillende opeenvolgende campagnes van een grootschalig vlakdekkend nederzettingsonderzoek naar de Gallo-Romeinse *vicus* van Tienen uitgevoerd⁷. Gezien de belangrijke Gallo-Romeinse aanwezigheid in en om Tienen zijn vondsten uit de Gallo-Romeinse periode nooit uit te sluiten.

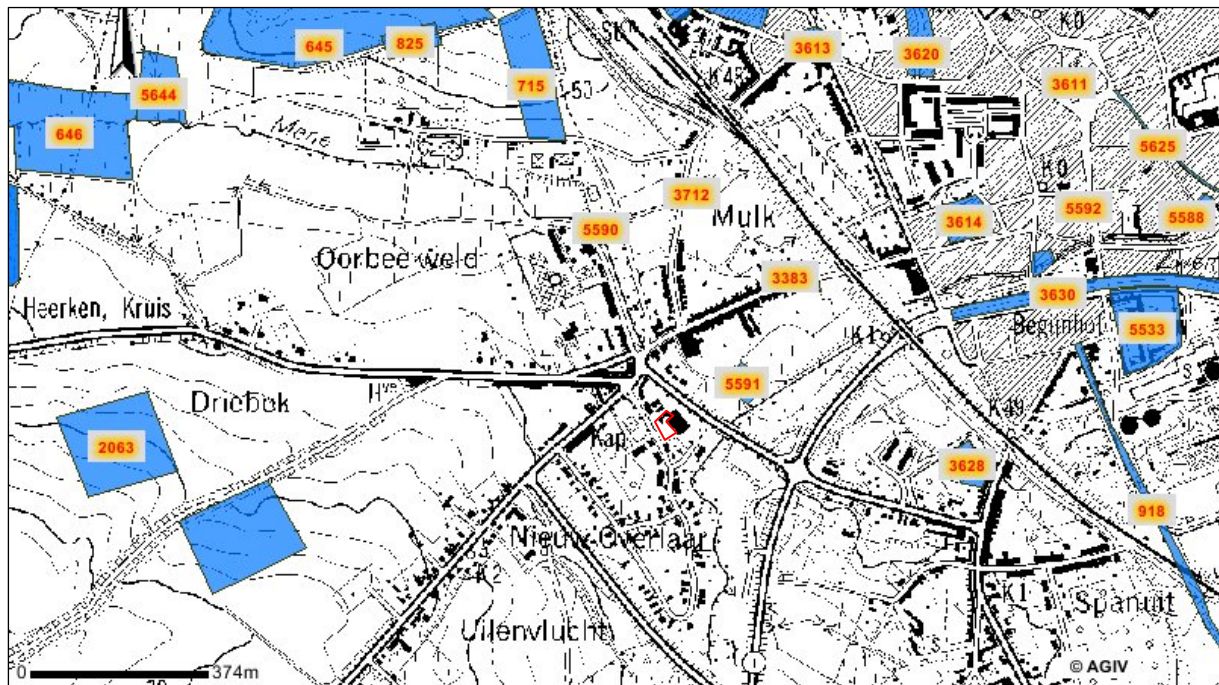

Fig. 9: Kaart uit de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) met aanduiding van de omgevingsvindplaatsen en het doelgebied (Bron: VIOE-CAI)

2. Het archeologisch onderzoek

2.1 Doelstelling

Doelstelling van het archeologisch proefsleuvenonderzoek was de inhoudelijke en fysieke kwaliteit van de locatie (aard, ouderdom, omvang, gaafheid, conservering) vast te stellen, te evalueren en te documenteren, teneinde tot een waardestelling te komen. Op basis van deze waardestelling kan tot een eventuele opgraving van het onderzoeksterrein worden besloten.

⁷ VANDERHOEVEN, A., MARTENS, M., ERVYNCK, A. & B. COOREMANS (2001) *Interdisziplinäre Untersuchungen im römischen Vicus von Tienen (Belgien). Die Integration von ökologischen und archäologischen Daten* In: Frey, M. & Hanel, N. (eds.), *Archäologie Naturwissenschaften Umwelt. Beiträge der Arbeitsgemeinschaft "Römische Archäologie" auf dem 3. Deutschen Archäologenkongress in Heidelberg*, p. 13-33.

2.2 Verloop

Fig. 10: Het bestaande en te verbouwen torengebouw.

Het onderzoek, in opdracht van Huisvesting Tienen CV, stond onder de leiding van projectverantwoordelijke Elke Wesemael en werd uitgevoerd door Elke Wesemael en Robby Vervoort. De firma Grondwerken Gaens stond in voor het machinaal grondverzet bij het aanleggen en weer dichten van de onderzoekssleuven. De ligging van de sleuven werd op plan gezet door landmeter Pieters uit Beringen.

Er werden binnen de van bestrating vrij gemaakte zone, voor het bestaande en te verbouwen torengebouw (Fig. 10), van ca. 1320 m² drie proefsleuven aangelegd (Fig. 11) met behulp van een graafmachine met een platte bak van 1,80 m breedte. Slechts één proefsleuf kon zoals vooropgesteld in het bestek over zijn volle lengte op een dubbele breedte (ca. 4m) worden aangelegd. De aanwezigheid van een aantal niet verwachte nutsleidingen en de aanwezigheid van een 1,5 meter dik ophogingspakket in de zuidwestelijke hoek van het terrein beperkten de omvang van beide andere sleuven. Gegeven het bodemtype, de aanwezigheid van meerdere vlakdekkende puinlagen en een geotextiel over een groot deel van het onderzoeksterrein werd in overleg met RO Vlaanderen afgezien van de in het bestek vooropgestelde boringen naar de C-horizont.

Gezien voorafgaandelijk aan het onderzoek vermoed werd dat twee rioleringen en een waterleiding het vrijgelegde terrein kruisten, en de ligging van deze buizen bij benadering bekend was, werden de drie sleuven tussen de loop van deze leidingen geschikt. Dit om het risico op leidingbreuken te beperken. Toch werd een van de buizen (in SL1) aangesneden, en kwamen in sleuf 2 nog drie bijkomende niet gekende leidingen aan het licht. De aanleg diende dan ook met de nodige omzichtigheid te gebeuren.

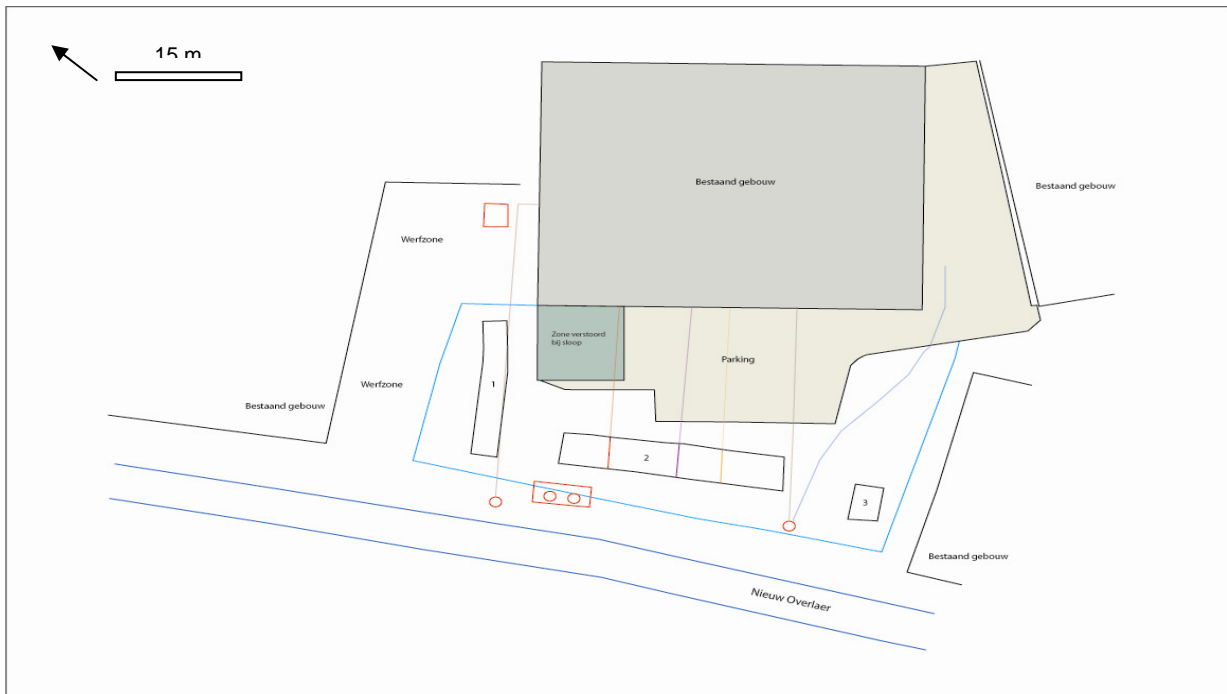

Fig. 11: Situatieplan. Onderaan de staat Nieuw Overlaer. Aan de NO zijde van het terrein het huidige torengebouw. Tussen de straat en het gebouw werd een deel van de bestrating weggenomen in functie van de bouwwerken (licht blauw). Daarin werden sleuven 1, 2 en 3 aangelegd. Bruin: riolering; rood: onbekende kabel, putten en cabines; paars: telefoonkabel; geel: gasleiding; grijs: vermoedelijke loop waterleiding.

3. Onderzoekresultaten

3.1 Bodemopbouw

Als we een blik werpen op de bodemkaart (Fig.3) merken we dat het gebied gekenmerkt wordt door een natte leembodem zonder profielvorming (een Aep-serie, rood gekleurd) en een droge leembodem zonder profielontwikkeling of met een bedolven textuur B-horizont op minder dan 80 cm diepte (Abp(c)-serie, roze gekleurd). Dit is niet echt verwonderlijk gezien we ons in de directe nabijheid van de Grote Gete bevinden, meerbepaald op een terrein dat historisch gezien tot de komgronden in de riviervallei behoort. De bodem van de vallei van de Grote Gete bestaat uit alluviale leempakketten die onder invloed van erosie uit het omgevende landschap en de bovenloop van de rivier werden weggespoeld en in de vallei ten zuidenwesten en zuiden van de stad Tienen weer werden afgezet. De geomorfologische en lithografische ontwikkeling van deze valleien in de leemstreek werd reeds uitvoerig onderzocht⁸.

Fig. 12: De Grote Gete ter hoogte van het onderzoeksterrein.

De hydrologische en geomorfologische context van de watervoerende valleien in de leemstreek bleven vrijwel ongewijzigd tot ca. 6500-6000 BP. Vanaf dat moment begint de mens in te grijpen in het rivierenlandschap. De eerste bosontginning door Neolithische landbouwers was beperkt, maar heeft het water- en sedimentevenwicht van de stroomgebieden toch reeds blijvend gewijzigd.

Vanaf 4000 BP zijn er aanwijzingen voor een intensifiëren van de menselijke bosontginningsactiviteiten. Het bosbestand bereikt vervolgens een eerste keer een minimum tijdens de Gallo-Romeinse periode.

Tijdens de vroege middeleeuwen groeide het bosbestand vervolgens weer aan, tot in de hoge middeleeuwen –op adellijk beschermde stukken na- het bijna volledige bosareaal van onze streken werd gerooid. Net zoals in de Gallo-Romeinse periode had het uitbreiden van het landbouwareaal in de hoge middeleeuwen een ontwrichting van het rivierenregime, met onregelmatige debieten, overstromingen en grote sedimentafzettingen tot gevolg.

Het is tijdens deze perioden van sterke erosie dat de overstromingsrivieren, met komgronden en oeverwallen in brede valleien hun huidige vorm kregen⁹. Ook de vallei van de Grote Gete werd op deze manier met pakketten van leem en kleiige sedimenten gevuld. Het *alluviaal* materiaal bevat onder de vorm van kleine aardewerkfragmenten en houtskool sporadisch aanwijzingen van de menselijke aanwezigheid bovenstrooms.

⁸ HUYBRECHTS W. & C. VERBRUGGEN (1994) *Rivierlandschappen in Vlaanderen. Geomorfologische ontwikkeling*. In: *Landschap*, 11, 2, p. 3-13. HUYBRECHTS M. (1989) *Palaeohydrolic conditions in the Mark River basin during the last 15.000 years* (*Geologie & Mijnbouw*, 68) p. 175-187.

⁹ HUYBRECHTS W. & C. VERBRUGGEN (1994) *Rivierlandschappen in Vlaanderen. Geomorfologische ontwikkeling*. In: *Landschap*, 11, 2, p. 10

Fig. 13: Het oostprofiel van bodemkundige proefput 1 in proefsleuf 1. Van boven naar onder recente puinlaag en de bouwvoor, lemig ophogingspakket S1, met puin vervuilde laag S3, waardoor een kuil (links) en een drainagegreppel (S3.1) gegraven werden. Onderaan is de moederbodem en de watertafel zichtbaar.

3.2 Gaafheid van het terrein

Zoals boven reeds werd geschetst gaat het om een deel van een terrein waarop zich ophogingslagen, puinlagen, resten van historische bebouwing en hedendaagse bebouwing bevinden. Het onderzoeksgebied werd ook doorkruist door kabels en buizen. Toch bleef de 'natuurlijke' bodem (de bovenste alluviale laag) in het onderzochte deel van het terrein relatief goed gevrijwaard van verstoringen. Dit heeft ongetwijfeld te maken met het feit dat het terrein in recente tijden aanzienlijk werd opgehoogd.

3.3 De archeologische sporen

3.3.1 Proefsleuf 1

Sleuf 1 werd aangelegd aan de noordelijke zijde van het voor het onderzoek vrijgemaakte deel van het terrein. De sleuf mat aan het meest noordelijke uiteinde ca. 4 m, maar werd na enige meters teruggebracht tot ca. 3 m wanneer in de sleufwand een riolering in een zandbedding aangesneden werd. Deze sleuf was ca. 20 m lang. Het vlak en de wanden van de sleuf werden opgeschoond en op archeologische sporen gecontroleerd. Het volledige oost- en noordprofiel van deze sleuf, die dwars op de terreinhelling gelegen was, werden volledig ingetekend (*Bijlage 1*). Het meest noordelijke uiteinde werd over de gehele breedte verdiept als een bodemkundige proefput.

Uit deze eerste proefput ter hoogte van de meest noordelijke hoek van het terrein bleek de bodemopbouw die vanuit de bodemkaart verwacht kon worden, nl. een alluviale Abp(c)-Aep bodem te bevestigen. Onder de ploegvoor bevinden zich door de Grote Gete afgezette leempakketten, bovenaan vervuld met recent post middeleeuws materiaal, en stratigrafisch afdalend steeds vochtiger wordend. Tot op een diepte van -2,5 meter konden in de leem houtkoolspikkels en baksteenpikkels herkend worden.

Bij het aanleggen van de eerste sleuf viel namelijk op dat de onderliggende leembodem met steenkoolfragmenten, baksteenpartikels en postmiddeleeuws aardewerk vervuld was. Om zicht te krijgen op de aard van dit pakket (S3) werd plaatselijk ca. 2,5 meter verdiept. Het vermoeden was dat we te maken zouden hebben met, ofwel een ophogingspakket op deze vochtige bodem, en/of de bovenste alluviale rivierafzetting.

Na verdiepen bleek duidelijk dat op het terrein zowel een puinlaag op als onder de bouwvoor gespreid lag, met hieronder een opnieuw een ophogingspakket (S1). Ook onder dit ophogingspakket (S1) kwam een puinlaag voor die plaatselijk sterk vervuld was met gebroken baksteenfragmenten, kalkspikkels, houtskool en steenkool. In deze laag kwam minstens één grote kuil voor, die doorsneden werd door de bodemkundige proefput aan het oostelijke uiteinde van Sleuf 1. De grote kuil vertoonde eveneens een dikke opvullingslaag S2 (*Fig. 13, links*) die werd gevormd met baksteenfragmenten,

baksteengruis, kalkspikkels, steenkool en houtskool. Het ophogingspakket en de vulling van de kuil leken te zijn afgeleden in de vulling van een drainagegreppel (S3.1). Uit de vulling van twee haaks op elkaar staande ondiepe drainagegreppels (S9 en S10) werd iets verderop in de sleuf wat postmiddeleeuws en subrecent aardewerk aangetroffen.

In het noordprofiel van proefsleuf 1 werden ook nog een paalkuil en een grote verstoring opgetekend.

3.3.2 Proefsleuf 2

Haaks op de richting van sleuf 1 werd een tweede sleuf aangelegd. Deze tweede proefsleuf, parallel met de straat, mat ca. 27 x 4 meter. Ze werd ingepast in een zone die de op de aangeleverde plannen zichtbare nutsleidingen vermeed. Niettemin bleken op het traject van proefsleuf 2 nog drie niet op de plannen aangetekende nutsleidingen voor te komen (Fig. 11). Van noord naar zuid stootten we op een buis, een telefoon- of datakabel en een gasleiding, die in de mate van het mogelijke werden ontweken met de graafmachine. Op twee plaatsen in de sleuf werd lichte stookolievervuiling aangetroffen.

Op deze plaats was het loopvlak al enigszins verdiept ten opzichte van het oorspronkelijke maaiveld door het wegnemen van de asfaltbestrating van de voormalige parking.

Onder de parking bevond zich een puinlaag, een geotextiel, en hieronder een ophogingspakket dat plaatselijk veel bouwpuin bevatte. Onder dit ophogingspakket werd het bovenste alluviale pakket zichtbaar, waarin op verschillende plaatsen postmiddeleeuwse en middeleeuwse aardewerkfragmenten werden aangetroffen alsook een hoeveelheid dierenbot.

Bodemsporen tekenden zich echter nergens af in deze sleuf.

Fig. 14: Overzicht over proefsleuf 2, gezien vanuit het zuiden. Onderaan is de gasleiding zichtbaar. De twee dwarse banken die door de sleuf lopen bevatten nutsleidingen. De plaatselijk blauwe kleur van de bodem was afkomstig van stookolievervuiling.

3.3.3 Proefsleuf 3

Sleuf 3 werd haaks op sleuf 2 en parallel aan sleuf 1 aangelegd. Aan de uiterste zuidzijde van het terrein werd in deze sleuf eveneens een bodemkundige proefput aangelegd. De vaststellingen voor het profiel van deze put waren vergelijkbaar met deze in sleuf 1, uitgezonderd de nattere bodemcondities. Ook hier werd de put verdiept tot op -2,5 m onder het huidige maaiveld.

3.4 De archeologische vondsten

De aangetroffen vondsten dateren allen uit het recente verleden of de postmiddeleeuwse periode. Afgezien van de vondsten uit de drainagegreppels S9 en S10 zijn alle vondsten afkomstig uit de puinlaag, het ophogingspakket of de bovenste alluviale laag.

3.5 Conclusie

Ondanks de onmiddellijke nabijheid (op ca. 80 ten oosten) van de 15de eeuwse stadsomwalling van Tienen, werden op het onderzoeksterrein geen sporen of vondsten vastgesteld die hiermee in verband te stellen zijn. In de drie sleuven werd een bodem vastgesteld die alluviaal is in oorsprong, en in een gebied gelegen is dat ook vandaag nog behoort tot een overstromingszone. De herhaaldelijke ophogingen van het terrein zijn ongetwijfeld te relateren aan de wens om een hoger maaiveld te creëren, teneinde het overstromingsrisico voor huidige gebouw en zijn voorganger(s) te beperken.

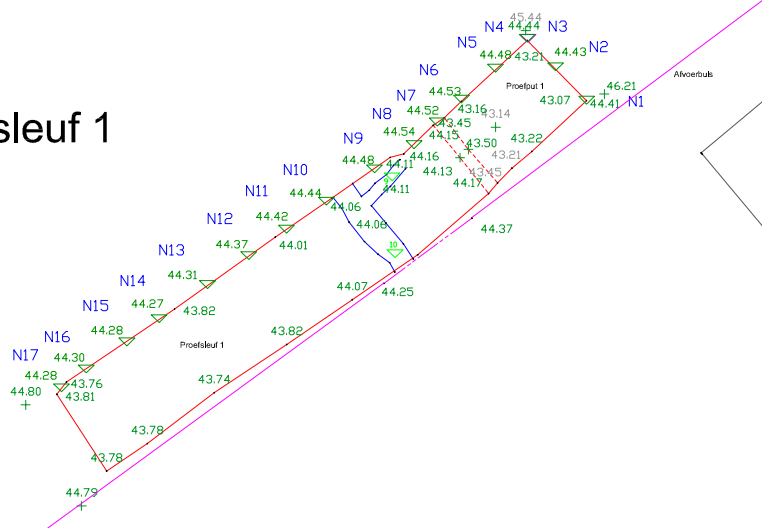
Onder de ophogingslagen werden afgezien van een bedekte puinlaag, een grote kuil en drie drainagegreppels geen archeologische sporen vastgesteld.

Bijlage 1:

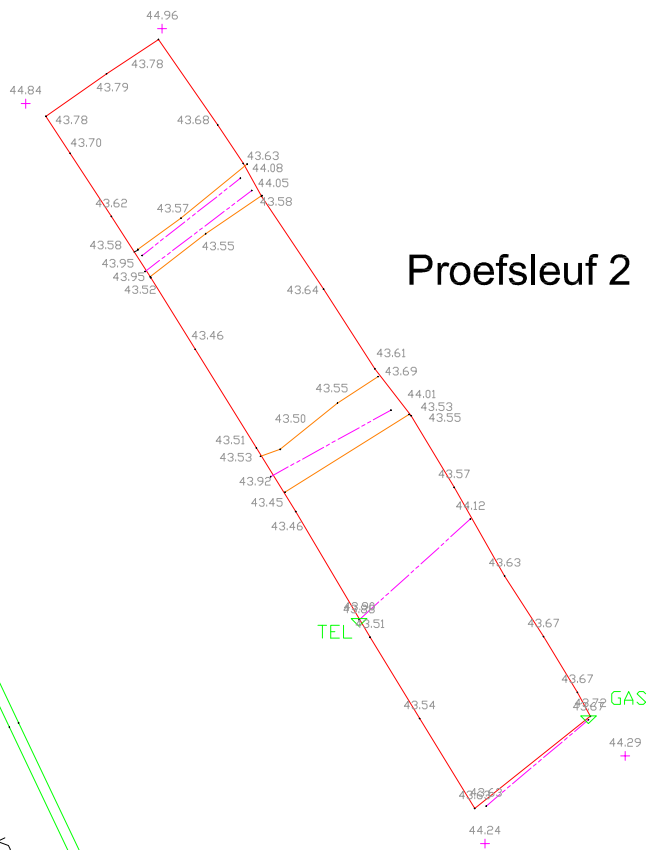
Plannen

Proefsleuf 1

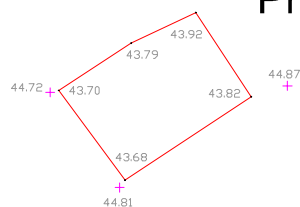
Bestaand gebouw

Proefsleuf 2

Proefsleuf 3

Nieuw Overlaar
Dorbeek Tienen

OORBEEK
Nieuw Overlaar

OO-09-NO

Onderwerp
Inplantingsplan

Schaal
1 : 200

0 10 m

Opmeting
Datum
Pieters bvba
Februari 2009

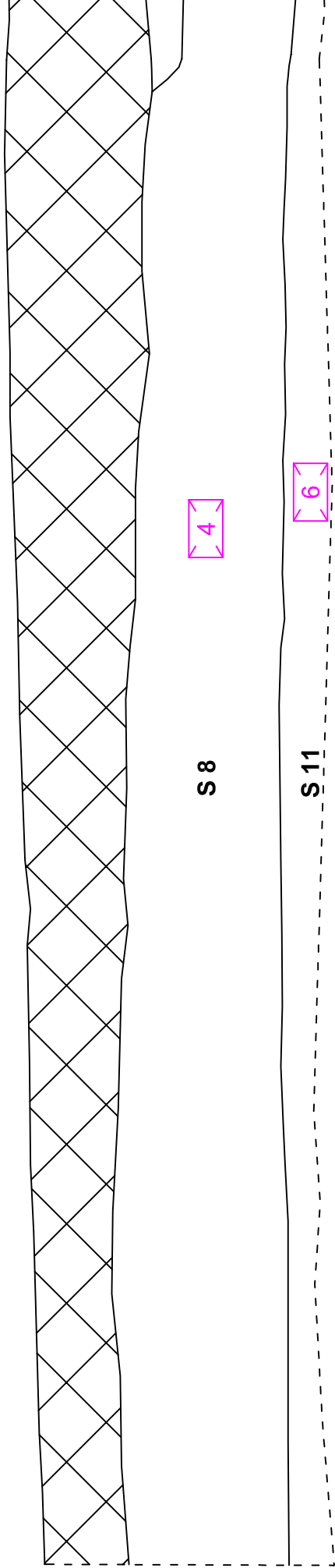
Legende

44,24
+ Absolute hoogtes (in m TAW)
10
▽ Spoornummer

0 m

5 m

ZW

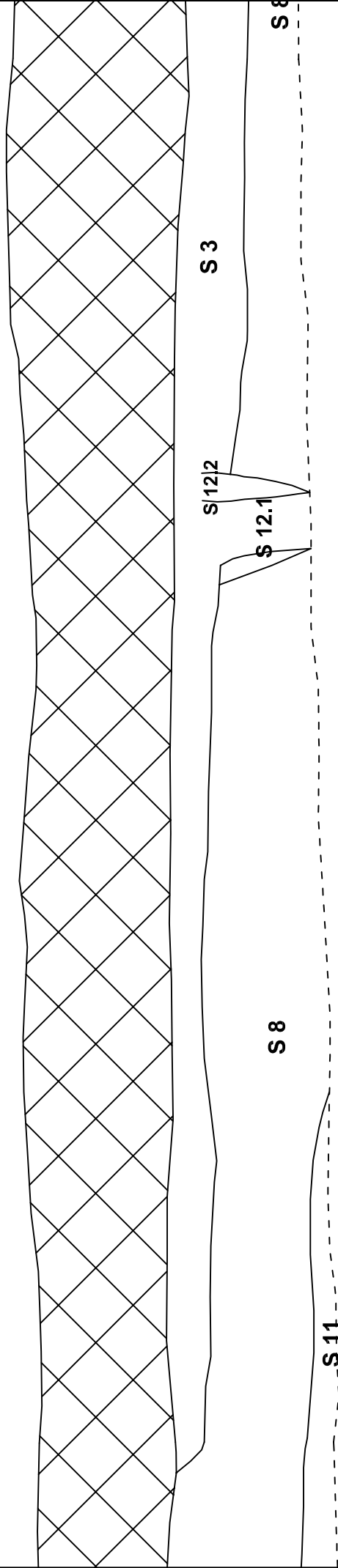

	OORBEEK NIEUW OVERLAER		Onderwerp NW-ZO-profiel	Veldtekening Datum ARON bvba februari 2009		Legende
	OO-09-NO		Schaal 1 : 20			
<div> S 8</div> <div>Recente verstoring</div> <div>Moe</div> <div> 63</div> <div>Moederbodem</div> <div>Vondstnummer</div>						

5 m

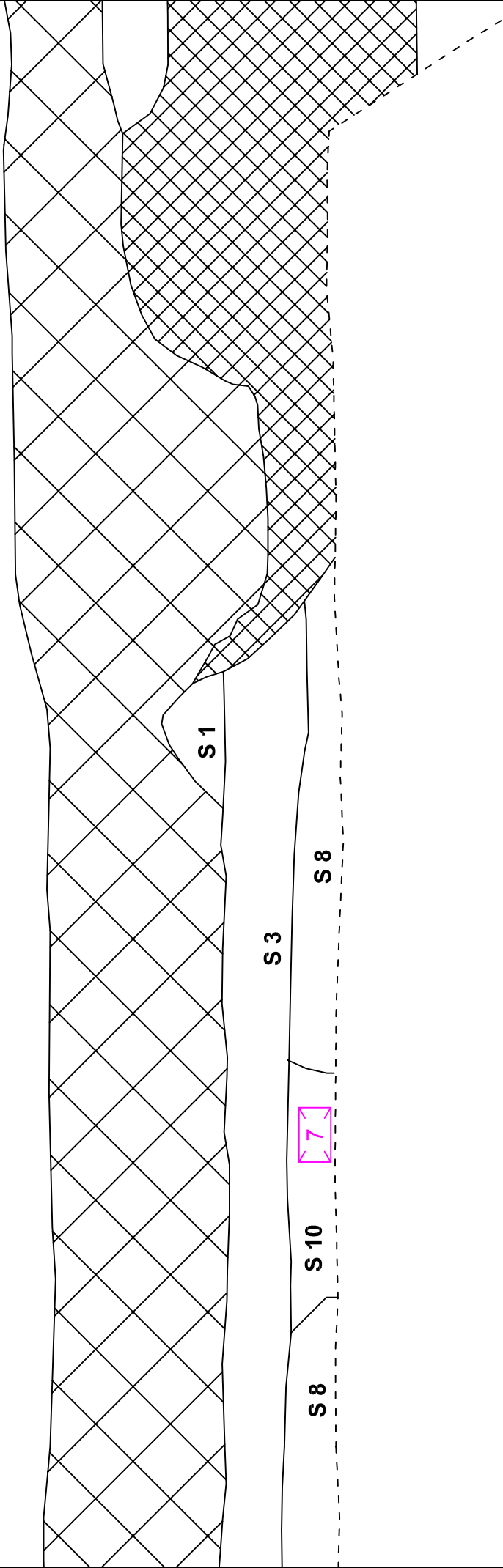
10 m

	OORBEEK NIEUW OVERLAER	Onderwerp NW-ZO-profiel	Valdtekening Datum ARON bvba februari 2009	Legende	
	OO-09-NO	Schaal 1 : 20	0 1 m	 Recente verstoring S 8 Spoornummer	Moe Moederbodem 63 Vondstnummer

10 m

15 m

OORBEEK
NIEUW OVERLAER

OO-09-NO

Onderwerp

NW-ZO-profiel

Valdtekening

ARON bvba

februari 2009

Datum

Schaal

1 : 20

0

1 m

Legende

Recente verstoring

S 8

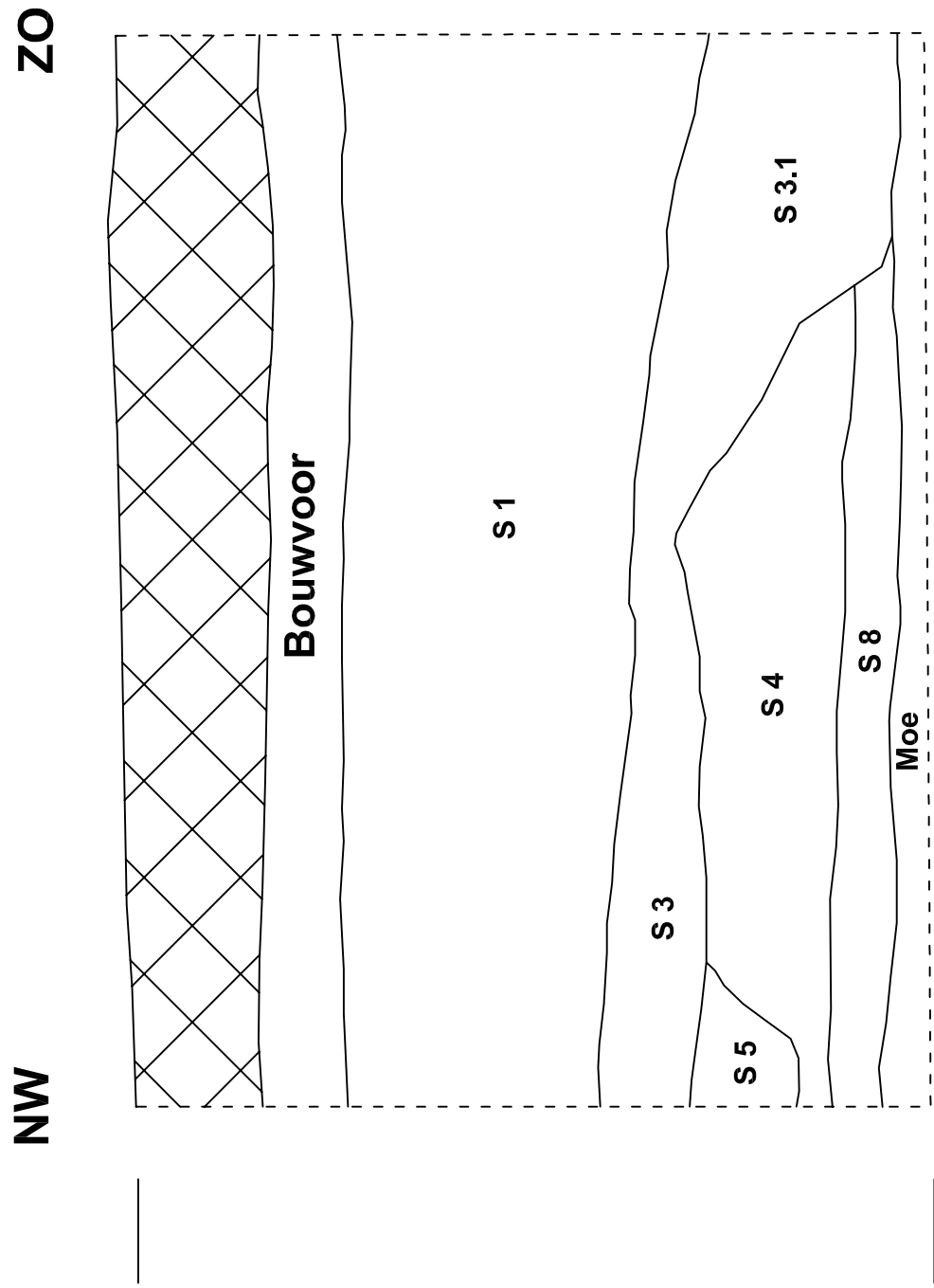
Spoornummer

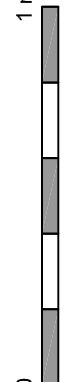

Moe

63

Moederbodem

Vondstnummer

	OORBEEK NIEUW OVERLAER	Onderwerp	NW-ZO-profiel	Veldtekening Datum	ARON bvba februari 2009	Legende	
	OO-09-NO	Schaal	1 : 20				
						 Recente verstoring	Moe Moederbodem
						S 8 Spoornummer	 Vondstnummer

Bijlage 2:

Lijst met afkortingen

Kleur

Blauw	BL
Bruin	BR
Donker (kleur)	DO
Geel	GE
Gevlekt	VL
Grijs	GR
Groen	GRO
Leemkleurig	LE
Licht (kleur)	LI
Mergelkleur	ME
Oranje	OR
Paars	PA
Roest(kleurig)	ROE
Rood	RO
Wit	WI
Zwart	ZW

Periodes

Bronstijd	BRONS
- Vroege Bronstijd	BRONSV
- Midden Bronstijd	BRONSM
- Late Bronstijd	BRONSL
IJzertijd	IJZ
- Vroege IJzertijd	IJZV
- Midden IJzertijd	IJZM
- Late IJzertijd	IJZL
Romeins	ROM
- Vroeg Romeins	ROMV
- Midden Romeins	ROMM
- Laat Romeins	ROML
Middeleeuwen	MID
- Vroege Middeleeuwen	MIDV
- Hoge Middeleeuwen	MIDH
- Late Middeleeuwen	MIDL
- Post Middeleeuwen	MIDP

Samenstelling

Baksteen	Ba
Breuksteen	Bs
Grind	Gr
Hout	Ho
Houtskool	Hk
Kalk	Ka
Kalksteen	Ks
Kei	Kei
Kiezel	Kz
Klei	Kl
Leem	Le
Leisteen	Lei
Mergel	Me
Moederbodem	Moe
Mortel	Mo
Natuursteen	Ns
Dakpan	Dp
Silex	Si
Slak	Sl
Steenkool	Sk
Verbrand	Vb
Zand	Za
Zandsteen	Zs
Zavel	Zv
IJzeroxide	Fe
Fosfaat (groene band)	Ff
Mangaan	Mn

Materiaalcategorie

Glas	GLS
Keramik	KER
Metaal	MET
Mortel	MOR
Organisch	ORG
Pleisterwerk	PLW
Terracotta	TEC
Steen	STE

Hoeveelheid

Zeer weinig	(zw)
Weinig	(w)
Matig	(m)
Veel	(v)
Zeer veel	(zv)

Bijlage 3:

Sporenlijst

Spoornr	Laag	Werkput	Vlak	Gecoupeerd	Soort	Beschrijving	Vorm	Kleur	Samenstelling	Oriëntatie	Begin	Einde	Relaties	Gerel vondstnr	Opmerking
1		1	1	Nee	Laag	Lemig ophogingspakket	/	LI BR + GR	Le + Kl (m), Hk (m), Kei (m), Lei (m), St (m), AW (m), Sk (m), Mo (m), Ka (m), Sl (m) en MET(m)	/	/	/	Ligt op S 3	V 2, V 8	/
2		1	1	Nee	Opvullingslaag	Baksteen- en gruislaag in kuilvulling, rijk aan steenkool	Onregelmatig	OR + Sp ZW	Le + Hk (zv), Sk (zv), Ba (zv), BaGr (zv) en Ka (m)	/	/	/	Doorsneden door S 3.1, onder S 3 en S 4, boven S 6	3	/
3		1	1	Nee	Laag	Archeologische laag / loopvlak? LI BR lemige laag met Fr Ba, Hk en Sk	/	LI BR + DO BR	Le + Kl (m), Hk (m), Sk (m), Ba (m) en Sp Ka (m)	/	/	/	Onder S 1, op S 4, S 5 en S 6, ouder dan S 3.1	/	/
3	1	1	1	Nee	Greppel	BRGR kleiige leem met gleyverschijnselen; gracht of greppel	Langwerpig	BRGR	LeKl + Hk (m), Sk (m), Mn (v) en Ba	NO-ZW	/	/	Door S 4, S 8 en S 3	/	/
4		1	1	Nee	Vulling	LIBR homogeen, zeer vet, vrij zuiver	Onregelmatig	LI BR	LeKl + Sp Hk (m) en Ka (m)	/	/	/	Ligt op S 2 en S 8, doorsneden door S 3.1 en S 5	/	/
5		1	1	Nee	Laag	Laag of lens in kuil. Gemengd S 2, S 3 en S 4	Onregelmatig	LI BR	Le + Kl (m), Sk (m), Sp Hk (m) en Fr Ba	/	/	/	In S 4, onder S 3	/	/
6		1	1	Nee	Laag	Laag in kuil, vrij zuiver, inspoelingslaag (?)	/	LI BR + LI GR	LeKl	/	/	/	Onder S 2 en S 3, boven S 7 en S 8	/	/
7		1	1	Nee	Laag	Laag in kuil	/	GR + VL BR	Le + Kl (v), Sp Hk (m), Sp Sk (m), Sp Ba (m), St (m) en Bot (m)	/	/	/	Onder S 6, op S 8	9	/
8		1	1	Nee	Moe	Alluviaal pakket (Moe), sterke gleyverschijnselen (roest, mangaan)	/	LI BR + VL GR	Le + Kl (m), Sp Hk (m), Sp Ba (m), Kei (m), St (m), Roe en Mn	/	/	/	Doorsneden door S 3.1, S 4, S 6 en S 7	4	/
9		1	1	Nee	Greppel	Smal langwerpig spoor met gevlekte, vrij losse heterogene vulling	Langwerpig	LI BR + Sp DO BR	Le + Hk (m), Lei (m), AW (m), Sk (m), Ka (m) en Sp Ba	NO-ZW	/	/	Idem aan S 10 (uiterlijk). Haaks op S 10, door S 8	1	/
10		1	1	Nee	Greppel	Iets breder (dan S 9) spoor met gevlekte, vrij losse heterogene vulling	Langwerpig	LI BR + Sp DO BR	Le + Hk (m), Lei (m), AW (m), Sk (m), Ka (m) en Sp Ba	NNW-ZZO	/	/	Idem aan S 9 (uiterlijk). Haaks op S 9	7	/
11		1	1	Nee	Laag	Alluviaal pakket met horizontale inspoelingsbandjes	/	DO BR	Le + Sp Hk (m), Sp Ba, Bot (m), AW (m) en MET (m)	/	/	/	Onder S 8	6	/
12	1	1	1	Nee	Paalkern	Paalkuil in profiel met zelfde samenstelling als S 3	Vierkant	LI BR + DO BR	Le + Sp Ba (m), Sp Ka (m), Hk (m), Sk (m) en Kl	/	/	/	Onder en gedeeltelijk door S 3, door S 8	/	Paal: 20 x 20 cm
12	2	1	1	Nee	Paalkuil met insteek	Bruingele gevlekte insteek rondom paalkern, verspit uiterlijk	Vierkant	BR + VL GE	Le + Hk (m)	/	/	/	Door S 8, door en onder S 3, doorsneden door S 12.1	/	/

Bijlage 4:

Vondstenlijst

Vondstnr	Volgnr	Werkput	Vlak	Spoor	Mat	Soort	Aantal	Fragm	Vorm	Begin	Einde	Opmerkingen
1	1	1	1	9	AW	ROOD (1 randfragment + 1 wandfragment)	2	/	/	/	/	/
2	1	1	1	1	AW	ROOD + STG (bodem van een kruik of fles)	2	/	/	/	/	/
3	1	1	1	2	ST	Baksteen	/	/	/	/	/	/
3	2	1	1	2	ORG	Steenkool	/	/	/	/	/	/
4	1	1	1	8	ST	/	/	/	/	/	/	/
4	2	1	1	8	AW	/	/	/	/	/	/	/
4	3	1	1	8	AW	Pijp	/	/	/	/	/	/
5	1	1	1	aanleg vlak en werkput	/	/	/	/	/	/	/	/
6	1	1	1	11	AW		/	/	/	/	/	/
6	2	1	1	11	ORG	Dierlijk bot	/	/	/	/	/	/
6	3	1	1	11	MET	/	/	/	/	/	/	/
7	1	1	1	10	AW	STG (Westerwald)	/	/	/	/	/	/
8	1	1	1	1	AW	STG (Westerwald)	/	/	/	/	/	Uit profiel
9	1	1	1	7	ORG	Dierlijk bot	/	/	/	/	/	Uit profiel

Bijlage 5:

Fotolijst

DSC-nummer	Datum	Soort opname	Sleufnummer	Spoornummer	Beschrijving	Genomen uit	Opmerkingen
5561	23/02/2009	Werkfoto	/	/	/	/	
5562	23/02/2009	Overzicht	/	/	/	/	
5563	23/02/2009	Werkfoto	/	/	/	/	
5564	23/02/2009	Overzicht	/	/	/	/	
5565	23/02/2009	Overzicht	/	/	/	/	
5566	23/02/2009	Overzicht	/	/	/	/	
5567	23/02/2009	Overzicht	/	/	/	/	
5568	23/02/2009	Overzicht	/	/	/	/	
5569	23/02/2009	Overzicht	/	/	/	/	
5570	23/02/2009	Werkfoto	1	/	/	/	
5571	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5572	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5573	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5574	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5575	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5576	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5577	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5578	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5579	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5580	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5581	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5582	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5583	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5584	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5585	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5586	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5587	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5588	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5589	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5590	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5591	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5592	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5593	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5594	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5595	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5596	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5597	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	

5598	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5599	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5600	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5601	23/02/2009	Profiel	1	/	NO-profiel	ZW	
5602	23/02/2009	Profiel	1	/	NO-profiel	ZW	
5603	23/02/2009	Profiel	1	/	NO-profiel	ZW	
5604	23/02/2009	Profiel	1	/	Hoek NO-profiel en NW-profiel	Z	
5605	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5606	23/02/2009	Profiel	1	/	NW-profiel	ZO	
5607	23/02/2009	Profiel	1	/	NO-profiel	ZW	
5608	23/02/2009	Profiel	1	/	NO-profiel	ZW	
5609	23/02/2009	Overzicht	1	/	/	/	
5610	23/02/2009	Werkfoto	1	/	Robby aan het tekenen	/	
5611	23/02/2009	Overzicht	/	/	/	/	
5612	23/02/2009	Werkfoto	/	/	/	/	
5613	23/02/2009	Overzicht	/	/	/	/	
5614	23/02/2009	Overzicht	2	/	Werkput 2	ZW	
5615	23/02/2009	Werkfoto	2	/	/	NW	
5616	23/02/2009	Overzicht	2	/	Werkput 2	ZW	
5617	23/02/2009	Overzicht	2	/	Werkput 2	ZW	
5618	23/02/2009	Werkfoto	2	/	/	NW	
5619	23/02/2009	Overzicht	2	/	/	ZW	Kabel Belgacom
5620	23/02/2009	Overzicht	2	/	Werkput 2	ZW	
5621	23/02/2009	Overzicht	2	/	Werkput 2	ZW	
5622	23/02/2009	Overzicht	2	/	Werkput 2	ZW	Gasleiding
5623	23/02/2009	Overzicht	2	/	/	ZO	
5624	23/02/2009	Overzicht	2	/	/	ZO	
5625	23/02/2009	Werkfoto	/	/	/	/	
5627	23/02/2009	Werkfoto	/	/	/	/	
5628	23/02/2009	Werkfoto	/	/	Belgacom sluit de datakabel weer aan	/	
5629	23/02/2009	Detail	1	9-10	/	/	
5630	23/02/2009	Detail	1	9	/	/	
5631	23/02/2009	Detail	1	9	/	/	
5632	23/02/2009	Detail	1	10	/	/	
5633	23/02/2009	Detail	1	10	/	/	
5634	23/02/2009	Profiel	3	/	/	/	
5635	23/02/2009	Profiel	3	/	/	/	
5636	23/02/2009	Profiel	3	/	/	/	

5639	24/02/2009	Detail	1	12	/	/	
5640	24/02/2009	Detail	1	12	/	/	
5641	24/02/2009	Detail	1	12	/	/	
5642	24/02/2009	Overzicht	/	/	/	/	
5643	24/02/2009	Overzicht	/	/	/	/	
5644	24/02/2009	Werkfoto	/	/	Verzakte huizen	/	
5645	24/02/2009	Werkfoto	/	/	Verzakte huizen	/	
5646	24/02/2009	Werkfoto	/	/	De Grote Gete	/	
5647	24/02/2009	Werkfoto	/	/	De Grote Gete	/	
5648	24/02/2009	Werkfoto	/	/	De Grote Gete	/	

Bijlage 6:

Administratieve gegevens

Projectcode:	OO-09-NO
Opdrachtgever:	Huisvesting Tienen CV Kapucijnenhof 1 3300 Tienen
Opdrachtgevende overheid:	R-O Vlaanderen – Entiteit Onroerend Erfgoed – Afdeling Vlaams-Brabant
Dossiernummer vergunning:	1210-2009/034
Vergunninghouder:	Elke Wesemael
Aard van het onderzoek:	Prospectie met ingreep in de bodem
Begin vergunning:	16/02/2009
Einde vergunning:	Einde der werken
Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Tienen
Deelgemeente:	Oorbeek
Adres:	Nieuw Overlaer
Kadastrale gegevens:	Afdeling 5 (Oorbeek), Sectie H, Perceelnummers 2a8, 2b8, 8m2 en 8n2
Coördinaten:	X: 189394 Y: 165611
Totale oppervlakte:	0,6 ha
Te onderzoeken:	1320 m²
Bodem:	Aep en Abp(c)
Archeologisch depot:	Erfgoedsite Tienen, Grote Markt 3-6, 3300 Tienen.

